

Sygn. akt I USK 230/22

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania T. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Krakowie
z udziałem zainteresowanej Fundacji w K.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 kwietnia 2023 r.,
skargi kasacyjnej T. G. i Fundacji w K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 18 maja 2022 r., sygn. akt III AUa 990/18,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od T. G. oraz od Fundacji w K. na rzecz organu rentowego kwoty po 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 18 maja 2022 r., III AUa 990/18, oddalił apelację odwołującego się T. G. oraz płatnika składek Fundacji w K. od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 9 maja 2018 r., VII U 470/16, oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Krakowie, w której stwierdzono, że odwołujący, jako pracownik u płatnika składek nie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 13

czerwca 2011 r., ponieważ umowa o pracę z dnia 13 czerwca 2011 r., na podstawie której miał być zatrudniony przez Fundację, była fikcyjna.

Odwołujący się oraz Fundacja w K. wniosli do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną zaskarżając ten wyrok w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że skarga jest oczywiście uzasadniona ze względu na liczne uchybienia dotyczące prawa procesowego i prawa materialnego. W ocenie autorki skargi Sady niesłusznie uznały za pozorny stosunek pracy łączącego T. G. z Fundacją, podczas gdy „w aktach zalegają dokumenty i dowody osobowe potwierdzające, że podejmował on czynności pracownicze na rzecz Fundacji”.

Skarżący wniosli o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu i zastępstwa adwokackiego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi do rozpoznania oraz zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jure, sprzeczność wykładni lub stosowania

prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów.

Analizując zbliżone stany faktyczne, Sąd Najwyższy wielokrotnie stwierdzał, że zamiar uzyskania ochrony ubezpieczeniowej bez rzeczywistego wykonywania umowy o pracę na warunkach odpowiadających zatrudnieniu pracowniczemu świadczy o fikcyjności zgłoszenia do pracowniczego ubezpieczenia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 3 września 2020 r., II UK 387/18, OSNP 2021 nr 6, poz. 68). Fikcyjne zawarcie umowy o pracę niezwiązane z rzeczywistym wykonywaniem pracy powoduje, że dokonanie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych następuje pod pozorem zatrudnienia. O nieobjęciu obowiązkiem ubezpieczeń społecznych w przypadku zgłoszenia do ubezpieczeń osoby niebędącej pracownikiem nie decyduje nieważność umowy o pracę, ale to, że osoba ta faktycznie nie pozostaje w stosunku pracy. Osoba, która zawarła fikcyjną

umowę o pracę nie podlega ubezpieczeniu społecznemu i nie nabywa prawa do świadczeń wypływających z tego ubezpieczenia. Jeżeli natomiast stosunek pracy zrealizował się przez (faktyczne) wykonywanie zatrudnienia, wady oświadczenia woli dotyczące umowę o pracę, nawet powodujące jej nieważność, nie skutkują w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 17 marca 2016 r., III UK 83/15, LEX nr 2026236 i z 17 maja 2016 r., I PK 139/15, LEX nr 2057610). Poglądy te dotyczą faktycznego wykonywania obowiązków wynikających z zawartej umowy o pracę, a nie wykonywania jakichkolwiek czynności na rzecz domniemanego pracodawcy. Te bowiem mogą wynikać z innego stosunku prawnego, bądź wreszcie stanowić instrument demonstrowania (pozorowania) dla zewnętrznego odbioru, wykonywania nieistniejącego stosunku prawnego. Czynności faktyczne podjęte nie w związku z wypełnianiem obowiązków wynikających z treści umowy o pracę, lecz mające na celu jedynie ukazanie na zewnątrz pozornych oświadczeń woli (art. 83 § 1 k.c.), nie dowodzą, że pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca pracę tę przyjmował i wypłacał za nią wynagrodzenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29 maja 2013 r., I UK 649/12, LEX nr 1365885). Wyjątkowo świadczenie pracy na innych warunkach niż określone w umowie o pracę, ale jednakże w okolicznościach pozwalających na ocenę, że była to praca podporządkowana, którą można kwalifikować według cech istotnych stosunku pracy przewidzianych w art. 22 § 1 k.p., może prowadzić do zakwestionowania poglądu o pozorności umowy o pracę (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2013 r., II PK 299/12, OSNP 2014 nr 7, poz. 100).

Ustalenia poczynione w niniejszej sprawie nie pozwalają na wniosek, że strony rzeczywiście łączył stosunek pracy. Czynności, które wykonywał skarżący nie wykazywały cech charakterystycznych dla tego stosunku (art. 22 § 1 k.p.) w sposób na tyle silny, aby uznać, że strony zawarły i wykonywały umowę o pracę (poza czynnościami pozorującymi i demonstrującymi wykonywanie takiej umowy, co jak wyżej powiedziano jest objęte sferą wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych).

O tym, czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych, nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę,

wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych, a okoliczności wynikające z formalnie zawartej umowy o pracę nie są wiążące w postępowaniu o ustalenie podlegania obowiązkowi pracowniczego ubezpieczenia społecznego (wyrok Sądu Najwyższego z 17 marca 2016 r., III UK 83/15, LEX nr 2026236).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach postępowania orzekając w zgodzie z art. 98 k.p.c.

[SOP]

[ł.n]